

Täysistunto

Keskiviikko 3.6.2026 klo 14.00

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 198/2025 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 14/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 14/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Lakivaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Eerola, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.23 **Juho Eerola ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitokset, arvoisa herra puhemies! Tässä esityksessä on sitten kyse puolestaan viranomaisten välisen tiedonvaihdon sujuvoittamisesta rikosten torjumiseksi ja myös ennaltaehkäisemiseksi.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Rikosseuraamuslaitoksen henkilötietolakia, ulosottoaarta, verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettua lakia sekä työsuojelun valvonnasta ja vielä työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annettua lakia. Risen eli Rikosseuraamuslaitoksen henkilötietolakiin tehtävien muutosten keskeisenä tavoitteena on, että vakavaan ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvien tietojen vaihtaminen poliisin ja Rikosseuraamuslaitoksen välillä parantaa viranomaisten mahdollisuuksia puuttua järjestäytyneen rikollisuuden vaikutusmahdollisuuksiin, vankiloihin ja vankiturvallisuuteen.

Esityksessä ehdotetaan myöskin lainmuutoksia, jotka liittyvät erityisesti työperäisen hyväksikäytön — mistä äsken puhuttiin — ja ihmiskaupan torjunnan tehostamiseen. Muutosten tavoitteena on esityksen mukaan osaltaan toteuttaa hallitusohjelman kirjauksia työperäisen hyväksikäytön ja ihmiskaupan torjunnan tehostamisesta parantamalla tietojenvaihtoa viranomaisten välillä sekä mahdollistamalla oma-aloitteinen tietojen luovuttaminen.

Yksimielisessä mietinnössään lakivaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena, ja valiokunta puoltaa esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä eräin huomioin ja muutosehdotuksin. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.25 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Hyvää lainsäädäntötyötä on se, että viranomaisten välistä tiedonvaihtoa selkeytetään ja sujuvoitetaan. Tämä esitys mahdollistaa jatkossa sen, että rikoksiin voidaan puuttua ajoissa ja vankilaturvallisuutta voidaan vahvistaa. Siinä täsmennetään Rikosseuraamuslaitoksen oikeutta saada tietoja muilta viranomai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2026 vp

silta, kuten sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoilta sekä Maahanmuuttovirastolta, jotta rangaistusten täytäntöönpano voidaan toteuttaa turvallisesti ja suunnitelmallisesti. Lisäksi Rikosseuraamuslaitokselle annetaan mahdollisuus pyytää keskusrikospoliisilta lausunto siitä, onko vangin tai yhdyskuntaseuraamusta suorittavan henkilön työnantajaksi ilmoitetulla yrityksellä kytköksiä vakavaan tai järjestäytyneeseen rikollisuuteen, jotta rikosverkostojen vaikutus vankiloihin ja seuraamusten täytäntöönpanoon voidaan estää tehokkaammin. Siksi tämän esityksen ytimessä on turvallisemman yhteiskunnan rakentaminen.

Arvoisa puhemies! Turvallisempi arki ei kuitenkaan rakennu vain sillä, että Rikosseuraamuslaitos saa paremmin käyttöönsä tärkeää tietoa. Tässä esityksessä selkeytetään myös sen mahdollisuuksia luovuttaa tietoja poliisille niin pyynnöstä kuin oma-aloitteisestikin tilanteissa, joissa on kyse vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta. Lakivaliokunta on tätä koskien esittänyt täsmennyksiä siihen, miten nämä luovutettavat tietosisällöt määritellään laissa.

Onkin selvää, että tässä esityksessä viranomaisten välinen toimiva ja oikeutettu tiedonvaihto on turvallisemman yhteiskunnan keskiössä. Toimiva yhteydenpito siten parantaa turvallisuutta myös muiden rikosten selvittämisen osalta. Turvallisessa yhteiskunnassa ei ole sijaa työperäiselle hyväksikäytölle, harmaalle taloudelle, ihmiskaupalle eikä muullekaan rikolliselle toiminnalle. Nyt säädettävät muutokset mahdollistavat entistä paremmin riskiperusteisen valvonnan ja tehokkaamman puuttumisen epäkohtiin niin työelämässä kuin yhteiskunnassa yleisesti.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on ehdoitta tarpeellinen ja tarkoituksenmukainen. Se on lakivaliokunnan huolellisen käsittelyn myötä entistä täsmällisempi ja tarkkarajaisempi, kun käsitellään salassa pidettäviä henkilötietoja, minkä vuoksi se myös suojelee jokaiselle kuuluvia perusoikeuksia tarpeellisella tavalla. Se on siten tasapainossa yhteisen turvallisuuden ja yksilölle kuuluvien perusoikeuksien välillä. Siksi tämä esitys on vahva ja kannatettava. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola, olkaa hyvä.

15.29 Mari Kaunistola kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Tällä esityksellä on hyvin tärkeä ja kannatettava tavoite suomalaisten turvallisuuden takaamiseksi: viranomaisten välisen tietojenvaihdon sujuvoittaminen rikosten torjumiseksi ja ehkäisemiseksi.

Tässä esityksessä ehdotetaan esimerkiksi muutoksia, joilla voidaan tehostaa erityisesti työperäisen hyväksikäytön tai ihmiskaupan torjuntaa. Sujuva tiedonvaihto on viranomais-ten välillä erityisen tärkeää, kun puhutaan vakavaan, järjestäytyneeseen ja usein myös kansainväliseen rikollisuuteen kiinnittyneistä henkilöistä. Tiedonvaihto ja sen sujuvuus voivat vaikuttaa keskeisesti esimerkiksi vankilaturvallisuuteen, joka on nyt jo meillä yliasutustilanteidenkin takia haastavassa tilanteessa. Tiedonvaihto voi mahdollistaa tärkeän informaation saamisen esimerkiksi vangin sijoittamista ajatellen. Tiedonvaihto on tärkeää, kun se toimii ajantasaisesti ja oikea-aikaisesti.

Esitys onkin yksi tärkeä palanen siihen kokonaisuuteen, jonka avulla voimme puuttua tehokkaammin järjestäytyneen rikollisuuden vaikutus- ja toimintamahdollisuuksiin, oli ympäristö sitten minkälainen tahansa. Tällä kaudella on tehty useita lakimuutoksia niin rangaistusten kiristämiseen liittyen kuin katu- ja jengirikollisuuden sekä järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi. Tämä uudistus jatkaa tätä tärkeää linjaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

15.31 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme hallituksen esitystä, joka koskee henkilötietojen käsittelyä Rikosseuraamuslaitoksessa. Lakivaliokunnan mietintö tukee hallituksen esitystä, ja pidän tärkeänä, että tässä yhteydessä nostamme erityisesti esiin viranomaisyhteistyön merkityksen ja sen, että yhteistyön on oltava ennen kaikkea tehokasta, sujuvaa ja kansalaisten turvallisuutta palvelevaa.

Rikosseuraamuslaitoksen henkilötietolakiin tehtävillä muutoksilla on tarkoitus sujuvoittaa Rikosseuraamuslaitoksen tietojen oma-aloitteista luovuttamista poliisille vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi. Rise ei toimi tyhjiössä. Se on osa viranomaisten kokonaisuutta, johon kuuluvat poliisi, rajaviranomaiset, tullilaitos ja syyttäjät. Kun puhutaan rikollisuudesta, erityisesti juuri vakavasta, järjestäytyneestä tai kansainvälisestä rikollisuudesta, tieto ja sen välittyminen on keskeisin väline rikosten estämisessä. Jos tieto ei kulje, viranomaiset toimivat sokkona. Juuri tästä syystä on välttämätöntä, että lainsäädäntö mahdollistaa riittävän tiedonvaihdon — ei byrokratian vuoksi, vaan siksi, että viranomaiset voivat tehdä työnsä eli estää rikoksia, puuttua niihin ajoissa ja turvata suomalaisten arkea.

Esityksessä lisätään myös Rikosseuraamusviraston mahdollisuuksia saada tietoa muilta viranomaisilta. Sosiaali- ja terveydenhuollosta saatavat tiedot olisivat käytettävissä myös rangaistusajan suunnitelman laatimisessa, ja Maahanmuuttovirastolta voitaisiin saada tietoja myös rangaistusta suorittavien osalta.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisesta näkökulmasta keskeistä on se, että viranomaisilla on oikeat työkalut. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että tiedonvaihdon esteitä puretaan silloin, kun ne selvästi estävät rikosten torjuntaa. Ei ole kenenkään etu, jos viranomaisella olisi tieto, jolla voitaisiin estää rikos tai lisätä turvallisuutta, mutta sitä ei voida jakaa toisen viranomaisen kanssa liian kankean sääntelyn vuoksi. Samalla on kuitenkin huolehdittava siitä, että tietojen käsittely on lainmukaista ja tarkkarajaista. Painopisteen on kuitenkin oltava selvä: turvallisuus ensin. Kansalaisilla on oikeus siihen, että viranomaiset toimivat tehokkaasti ja tekevät yhteistyötä ilman tarpeettomia esteitä.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa esiin myös sen, että Rikosseuraamuslaitoksen henkilötietojen käsittely ei ole vain hallinnollinen kysymys. Se liittyy suoraan uusintarikollisuuden ehkäisyyn ja siihen, miten pystymme seuraamaan rikoksentehtäjiä ja arvioimaan heihin liittyviä riskejä. Jos tieto esimerkiksi vangin taustasta, verkostoista tai käyttäytymisestä ei siirry sujuvasti viranomaiselta toiselle, syntyy aukkoja, ja nämä aukot voivat konkretisoitua rikoksilla. Sellaiseen meillä ei ole varaa.

Lakivaliokunta on mietinnössään painottanut tasapainoa perusoikeuksien ja turvallisuuden välillä. Tämä on tärkeä lähtökohta, mutta on tärkeää todeta, että turvallisuus on kansalaisen perusoikeus. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, poissa. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

15.35 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme nyt hallituksen esitystä viranomaisten välisen tiedonvaihdon sujuvoittamiseksi, vankilaturvallisuuden parantamiseksi sekä ihmiskaupan ja työperäisen hyväksikäytön torjunnan tehostamiseksi. Esityksessä on kysymys tietojenvaihtolainsäädännön parantamisesta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2026 vp

Yhteiskunnalla on oltava riittävät keinot puuttua vakavaan ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Rikollisverkostot eivät noudata hallinnonalojen rajoja, eikä viranomaistenkaan tule joutua toimimaan siiloissa silloin, kun turvallisuuden kannalta olennaista tietoa on tarpeen vaihtaa viranomaisten kesken.

Esityksessä Rikosseuraamuslaitoksen mahdollisuuksia saada ja luovuttaa tietoja täsmennetään sekä laajennetaan tilanteissa, joissa tiedot ovat tarpeen rikollisuuden torjumiseksi. Erityisen kannatettavaa on se, että Rikosseuraamuslaitos voi pyytää keskusrikospoliisilta lausuntoa siitä, liittykö vangin työnantajaksi tai toimintavelvollisuuspaikaksi ehdotettuun yritykseen yhteyksiä vakavaan rikollisuuteen ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Näin voidaan ehkäistä tilanteita, joissa rikolliset verkostot pyrkisivät hyödyntämään seuraamusjärjestelmää omiin tarkoituksiinsa.

On syytä tarkastella tätä esitystä osana laajempaa kokonaisuutta. Tällä hallituskaudella on toteutettu merkittäviä määriä lainsäädäntöuudistuksia, joilla on parannettu viranomaisvälistä tiedonkulkua, sujuvoitettu viranomaisyhteistyötä ja vähennetty tarpeetonta hallinnollista byrokratiaa. Tavoitteena on ollut, että viranomaiset voivat keskittyä ydintehtäviinsä sen sijaan, että aikaa kuluisi tiedon etsimiseen, päällekkäiseen työhön tai tarpeettomaan paperien pyörittämiseen. Kun tieto liikkuu oikea-aikaisesti ja lainmukaisesti viranomaiselta toiselle, päätöksenteko nopeutuu, valvonta tehostuu ja viranomaisten resurssit voidaan käyttää vaikuttavammin. Samalla kansalaisten turvallisuus paranee ja väärinkäytöksiin voidaan puuttua aikaisempaa tehokkaammin.

Arvoisa puhemies! Lakivaliokunta on kuitenkin perustellusti kiinnittänyt huomiota myös esityksen käytännön vaikutusten seurantaan esityksen tultua voimaan. Erityisesti Rikosseuraamuslaitoksen keskusrikospoliisille tekemien lausuntopyyntöjen määrää ja niiden mahdollisia kustannusvaikutuksia on syytä seurata tarkasti. Tämä esitys vahvistaa viranomaisten mahdollisuuksia torjua vakavaa rikollisuutta, ehkäistä työperäistä hyväksikäyttöä ja ihmiskauppaa sekä parantaa yhteiskunnan turvallisuutta. Samalla se jatkaa hallituksen johdonmukaista työtä viranomaisten tiedonvaihdon parantamiseksi ja turhan byrokratian vähentämiseksi. Näillä perusteilla kannatan hyvää esitystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

15.38 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tässä lakiesityksessä on hyviä elementtejä, esimerkiksi se, että työsuojeluviranomaisella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä työsuhteen vähimmäisehtojen noudattamisen ja ulkomaalaisen työvoiman käytön valvonnan kohdentamiseksi Verohallinnolta yksilöintitiedot ja muut työsuhteen vähimmäisehtojen noudattamisen ja ulkomaalaisen työvoiman käytön valvonnan kohdentamiseksi välttämättömät tiedot yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rekisteröivästä yksiköistä. Elikkä tällä tietysti voidaan vahvistaa ja parantaa sitä, että työperäiseen hyväksikäyttöön päästäisiin paremmin kiinni. Tämä lähtökohtaisesti on tietysti hyvä.

Ainut, mikä minua tässä hieman huolestuttaa, on se, että aina kun työsuojeluviranomaiselle annetaan lisää valtuuksia ja mahdollisuuksia tehdä hyvää työtä, niin toisaalta mikä on resurssikysymys taustalla, millä tavalla varmistetaan ja vahvistetaan esimerkiksi työsuojeluviranomaisen resursseja ja toimintakykyä sen puolesta, jotta esimerkiksi tämä lakiesitys paremmin sitä tarkoitustaan sitten toteuttaa. Elikkä myös tämä huoli työsuojeluviranomaisen resurssien osalta on minulla tässä nyt päällimmäisenä mielessä. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.39 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Tämä työsuojeluviranomaisten resurssikysymys on olennainen osa tätä kuviota, jotta pystytään valvontaa tekemään. Äskeisessä kohdassa puhuimme työperäisestä hyväksikäytöstä ja kiskonnasta ja muusta, ja tavallaan siellä myös tuli esille aika hyvin tämä, kuinka tärkeää viranomaisten välinen yhteistyö on. Tämä tietojen saaminen, esimerkiksi verottajalta, on yksi olennainen osa kokonaisuutta, millä työsuojeluviranomaiset pystyvät valvomaan yrityksiä menemättä vielä paikalle ja ehkä pystyvät kohdentamaan niitä valvontaiskuja sellaisiin tilanteisiin, joissa nähdään, että näitten tietojen perusteella asiat näyttäisivät olevan rempallaan, ja silloin vähäiset resurssit voidaan kohdentaa. Tässä mielessä tämä viranomaisten välisen tietojenvaihdon lisääminen on myöskin kannatettavaa, ja me saamme ehkä tehokkaampaa viranomaisvalvontaa aikaiseksi, kun tätä työtä tehdään. Siinä mielessä tämä lakiesitys on myös työperäisen hyväksikäytön osalta hyvä asia ja torjuu tiettyjä asioita ja vahvistaa tätä valvontatyötä ja antaa työkaluja näille ihmisille, jotka tekevät sitä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 198/2025 vp sisältyvien 1.—4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.